

DAVANT LA JORNADA DE CONSILIARIS I CONSILIÀRIES D'ACO

5 de març de 2022

La sinodalitat d'ACO des de l'acompanyament L'exemple del Sínode de l'Amazònia del 2019

Des de fa uns mesos que el nostre moviment de l'ACO (Acció Catòlica Obrera) està en clau de Consell. És un espai sinodal perquè els i les militants i les i els consiliaris que els acompanyen facin l'exercici del discerniment per esbrinar que ens demana Jesucrist a la nostra missió d'evangelització al món obrer i del treball. És una gran oportunitat per concretar "aquest caminar junts amb diferents ritmes", que evoca la paraula "sinodalitat", com a ACO en comunió amb altres sectors de l'Església que formem part i de la nostra societat que ens ha tocat viure.

El nostre paper d'acompanyants pot ajudar per subratllar aspectes que ja es viu al nostre moviment en aquest procés tant a la preparació del Consell General de l'ACO del novembre d'enguany com al discerniment de nous reptes concrets en el treball de cara al Sínode dels bisbes de l'octubre de 2023. Per tant, veiem aquesta necessitat eclesial des de l'equip de consiliaris i consiliàries per fer aquesta feina sinodal.

A la Jornada telemàtica de consiliaris i consiliàries del 5 de març de 2022 ens acompanyarà el jesuïta Victor Codina (Barcelona 1931) que va estar present al Sínode de l'Amazònia del 2019. Segur que ens podrà donar moltes pistes des de la seva experiència per aprofundir el nostre treball. Recordem el Papa Francesc que en el seu moment va dir que l'objectiu de convocar un Sínode Amazònic era "trobar nous camins per a l'evangelització d'aquella porció del Poble de Déu, sobretot dels indígenes, moltes vegades oblidats i sense una perspectiva d'un futur serè, també per la causa de la crisi de la repobla amazònica, pulmó de fonamental importància per al nostre planeta". (Assemblea Sinodal Especial sobre la Panamazònia, 15 d'octubre de 2017). També el Document final del Sínode sobre l'Amazònia (26 d'octubre de 2019) es troben expressions que ens poden donar elements en aquest aprofundiment sobre la sinodalitat: «Per caminar junts, l'Església d'avui necessita una conversió a l'experiència sinodal. Cal enfortir una cultura de diàleg, d'escolta recíproca, de discerniment espiritual, de consens i de comunió per trobar espais i maneres de decisió conjunta i respondre als desafiaments pastorals» (núm. 88). «Les formes organitzatives per a l'exercici de la sinodalitat poden ser variades; estableixen una sincronia entre la comunió i la participació efectiva dels laics en el discerniment i en la presa de decisions, potenciant la participació de les dones» (núm. 92).

Per això estaria bé que els equips de consiliaris i consiliàries de les nostres zones i diòcesis puguin aprofundir per donar elements als i les militants en la seva missió de caminar junts per portar la Bona Nova de Jesucrist. Per aquesta reflexió podem fer una revisió de vida programada als nostres equips de consiliaris i consiliàries que es pot il·luminar la nostra tasca de cara al Consell General i al Sínode del Bisbes.

Revisió de vida programada sobre la nostra experiència sinodal a l'ACO

Veure

- Quines experiències tenim d'estil sinodal, és a dir, de caminar junts a l'ACO com a consiliaris i consiliàries que acompanyem militants al grup, la comissió, la zona, la diòcesi, tot el moviment?
- Com es realitza aquest caminar junts? Amb qui ho fem i per què? I amb qui no ho fem i per què? Amb quins mitjans del moviment?
- Dificultats i avenços
- Per què no caminem junts o ens costa a l'ACO i amb altres moviments i estàncies eclesials si és constitutiu de l'Església fer-ho?
- Per què l'Esperit de Déu ens anima a caminar junts per tal d'expressar el que som: una comunió, una unitat en la diversitat que brolla de l'Eucaristia dominical i s'hi manifesta?

Jutjar

- Valors positius de caminar junts a l'ACO, amb la resta de l'Església i amb la nostra societat (barri/poble, treball, família...?)

- Jesús menja amb tothom, sobretot amb els exclosos socialment i religiosament, perquè vol que tots i totes siguem una comunió i caminem junts cap al Regne. Textos: Mc 2,15; 6,30-44; 8,1-10; Lc 14,15-24.
- Caminem junts amb Jesús, que ens ajuda a llegir els signes dels temps a la llum de la Paraula de Déu per viure la fraternitat i portar-la als altres. Text: Lc 24,13-35.
- L'ACO, com a moviment d'Acció Catòlica que evangelitza el món obrer i del treball amb comunió amb la resta de l'Església, discerneix com caminar junts per mantenir la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres, i ho fa llegint els signes dels temps i escoltant la Paraula de Déu. Text: Ac 15,1-33.

Dos textos de dos teòlegs a tenir en compte per treballar Fets 15 als nostres mitjans sinodals de l'ACO com a, per exemple, el Consell General:

Sis són els punts de la idea de Concili de Fets 15 que són importants a retenir en vista del desenvolupament posterior de la idea sinodal i conciliar. Primer, que es tracta d'una assemblea general que supera la pròpia comunitat i que aplega els responsables de l'Església (v. 6); segon, aquesta assemblea acaba amb una decisió que té caràcter obligatori per a tots (v. 22s.); tercer, la decisió respon a la pregunta que han plantejat els creients (v. 8.10); quart, la decisió és proclamada més enllà de Jerusalem i virtualment a tota l'Església (v. 22s.30s.); cinquè, Pere té una funció decisiva de discerniment en aquest Concili (v. 7); i sisè, l'actitud de la comunitat acollint la proclamació del decret apostòlic des del callar a l'escoltar (v. 12), passant per l'enviar Pau i Bernabé (v. 22), fins a l'alegria i el consol per la lectura del decret (v. 30s.), apunten a la importància de la «recepció» en la praxi conciliar, tan significativa en la seva història.

Aquesta narració, a més, presenta un procediment exemplar de resolució d'un conflicte en l'Església la qüestió no és saber com s'eviten les crisis, sinó com es tracten. En aquest sentit, l'escenari té aquestes etapes: 1) el desacord no s'elimina ni es resol autoritàriament, sinó que és objecte d'un debat en què participen els reunits en l'assemblea (v. 2-4.12); 2) es té en compte el testimoni dels implicats (v. 24); 3) els apòstols presents (Pere, Pau i Jaume, segons Ga 2,29), amb el ancians, assumeixen la seva responsabilitat, sol·licitant l'adhesió de tots (v.25); 4) el criteri del discerniment es busca en l'Escltura (v. 15-17), però uns i altres es refereixen a la seva experiència personal per comprendre la posició adversa (v. 8.10-11); 5) l'argumentació té un denominador comú de postures creients: l'actuar diví (v. 8-9.16-17), particularment de l'Esperit Sant (v. 8.28); 6) alhora se cerca una fórmula de compromís (v. 20), que possibilita el poder viure conjuntament, tot protegint les identitats respectives; 7) la resolució és transmesa a la part implica da per una delegació provinent de les dues posicions presents (v. 22). En definitiva Fets 15 és el primer esdeveniment específic i formal de sinodalitat eclesial. (Del llibre "La sinodalitat com a "caminar junts" en l'Església". Salvador Pié-Ninot)

L'Esperit ens posa en la mateixa ruta (Lc 24,49), la del camí de Jesús cap al Pare (Lc 9,51), perquè tots els pobles de la terra puguin fer aquesta experiència de caminar junts i d'entaular-se plegats amb el Senyor, vencedor del mal i de la mort (Ac 1,8).

Hi ha dificultats ideològiques i culturals per caminar junts, per això l'Esperit ens obre els ulls, el cor, la ment i les mans per acollir la proposta del Regne i caminar plegats amb Jesús. El mateix evangelista Lluc ens ofereix un model, el tenim al capítol 15 del Llibre dels Fets.

La diversitat, tot i ser un do de l'Esperit (Ac 2,7-12), és un problema, que si no s'afronta junts des de la Paraula de Déu i en un clima de pregària, esdevé un impediment per caminar junts. Precisament l'assemblea del Poble sant i fidel de Déu es troba per afrontar el conflicte que podria impedir de caminar junts (Ac 15,2).

El Poble sant i fidel de Déu s'aplega i discerneix com caminar junts per mantenir la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres, i ho fa llegint els signes dels temps i escoltant la Paraula de Déu. I es troben dues esglésies o comunitats locals, la que envia Pau i Bernabé (Ac 15,2-3) i la comunitat local de Jerusalem, presidida per Jaume, el germà del Senyor. Per això decideixen trobar-se en assemblea amb els Apòstols. Abans, però, l'Esperit havia empès Corneli i Pere des de la pregària a trobar-se, l'un perquè volia seguir el Camí del Senyor (Ac 9,2; 18,25-26; 19,9.23; 22,4; 24,14.22) i l'altre perquè acull a la mateixa taula els qui no procedeixen del Poble sant de Déu (vegeu Ac 10).

A més, en l'assemblea del Poble sant i fidel de Déu, interacciona el sentit de la fe dels fidels, rebut de l'Esperit (el sensus fidelium), i el ministeri de la memòria (el ministeri apostòlic), també rebut de l'Esperit, per tal d'assolir junts un acord. I un estil per solucionar el conflicte que afecta la comunió, que brolla de la taula del Senyor (1Co 10,16-17), segueix aquest procediment:

1. L'assemblea relaciona els signes dels temps (relat de Pere: Ac 15,7-12) amb la Paraula de Déu (relat de Jaume: Ac 15,13-21). Així Pere relata la igualtat entre els creients «jueus» i «pagans» en els signes dels temps: el signi de Déu s'ha manifestat en el fet que l'Esperit ha estat donat també als pagans (Ac 15,7b-8; referència a Ac 10,44-45); Déu no fa diferències entre jueus i pagans (Ac 15,9a); la fe (no la llei – circumcisió) purifica el cor humà (Ac 15,9b). Aleshores Jaume confirma el relat de Pere en l'Escltura, primer en el signi de Déu: l'aplec de les nacions entorn d'Israel (Ac 15,14; Lc 2,19-32); i després en la mateixa Escltura: la reconstrucció de la casa de David: 15,16 (Am 9,11-12).

2. L'assemblea es posa d'acord, unànimement (Ac 15,25), en el que és essencial, és a dir l'evangelització dels pagans. I, finalment, l'assemblea decideix, a causa de la diversitat d'opinions i situacions, i perquè l'essencial pugui realitzar-se, de pactar el que calgui per a caminar junts, sinodalment. Aquest pacte o compromís (Ac 15,28), entre els Dotze (amb Pere) i el col·legi dels ancians (amb Jaume) que presideixen l'Església local de Jerusalem, recull precisament la proposta

de Pere (Esperit Sant): No imposar-vos cap més càrrega (Ac 15,10); i la proposta de Jaume (la Llei de Moisès): ... que aquestes indispensables (Ac 15,20). D'aleshores ençà queda tipificada la dinàmica sinodal que inspirarà els sínodes i els organismes sinodals de les Esglésies locals d'Orient i d'Occident. I que ha d'inspirar el nostre caminar junts en l'àmbit parroquial, arxiprestal i diocesà. L'única missió ens empeny a caminar junts amb la força de l'Esperit.

Fixem-nos-hi bé que tot funciona amb tres verbs o accions: escoltar (l'Esperit), discernir (tots junts després d'escoltar l'Esperit i tenir present l'Escriptura, és a dir, la història de la salvació iniciada en la creació i manifestada plenament en Jesús de Natzaret, que inaugura el futur al si de la comunió trinitària), i actuar (posar-se d'acord des del consens per tal de caminar junts i no sufocar ni entristir l'Esperit).

En resum, l'assemblea de Jerusalem parteix de l'experiència de dues comunitats locals (una oberta a l'Evangelí i l'altra centrada en la Llei), la confronta amb la Paraula de Déu i consensua com continuar l'acció evangelitzadora, tot pactant una manera d'actuar. No es decideix res d'important que pugui afectar tothom sense escoltar i discernir i arribar a un consens, que per això els membres del Poble sant i fidel de Déu han rebut l'Esperit Sant. (De l'article "El model sinodal: Fets 15". Jaume Fontbona)

Actuar

- Quins passos ens convida a fer l'Esperit per a créixer en el nostre caminar junts d'acompanyants de militants d'ACO?
- Quins elements i mitjans sinodals s'haurien de tenir més en compte al nostre moviment des de la nostra perspectiva de consiliaris i consiliàries?
- Com ho hem de fer en l'àmbit de grup de revisió de vida, de zona, de diòcesi i a nivell general?
- A què ens comprometem? Com ho pensem-ho dur-ho a terme? I amb qui?

Celebrar

- Al final de la Revisió de Vida es podria programar una Eucaristia de l'equip de consiliaris, del grup o comissió que acompanyem i/o una celebració de la Paraula o fer tots junts aquesta pregària:

PREGÀRIA A L'ESPERIT SANT

Som aquí, Esperit Sant,
reunits en el vostre nom.
Vós que sou el nostre veritable conseller:
veniu a nosaltres,
doneu-nos suport,
entreu als nostres cors.
Ensenyeu-nos el camí,
mostreu-nos com assolir la meta.
Impediu que perdem el rumb
com a persones dèbils i pecadores.
No permeteu que
la ignorància ens porti per falsos camins.
Concediu-nos el do del discerniment,

perquè no deixem que les nostres accions es guïïn
per prejudicis i falses consideracions.
Conduïu-nos a la unitat en Vós,
perquè no ens desviem del camí
de la veritat i la justícia,
sinó que en el nostre pelegrinatge terrenal ens
esforcem
per assolir la vida eterna.
Us ho demanem a Vós,
que obreu en tot temps i lloc,
en comunió amb el Pare i el Fill
pels segles dels segles. Amén.

ANEXO

Tiempo para la sinodalidad

(Article d'en Pepe Baena recollit al calendari 2022 de la Família Josefina)

Estamos llamados a responder ante un tiempo en que cualquier momento todo puede cambiar. Un tiempo que nos interroga nuestra fragilidad o de nuestra "falsa fortaleza". Un tiempo que deja claro que nadie se salva si queda alguno y alguna en la cuneta. Y ahora más que nunca con lo que estamos viviendo de la pandemia de un virus que se ha metido en la vida de cualquiera de nosotros y nosotras.

Ante esto tenemos el reto de recuperar la firmeza de la sinodalidad en lo más puro de su significado en este tiempo que estamos viviendo en todos los confines de la tierra. Jaume Fontbona, cura y profesor de la asignatura de eclesiología de la Facultad de Teología de Cataluña, ya me dijo cuando estudiaba durante mis años mozos de seminarista que la palabra "sinodalidad" significaba "caminar juntos con ritmos diferentes". Caminar todos y todas (niños y niñas, jóvenes, adultos y adultas): respetando procesos, con la misma meta, con el mismo compañero de camino llamado Jesús que abre senderos... Juntos y juntas sin distinciones y con diversidades: laicas y laicos, religiosos y religiosas, diáconos, presbíteros, obispos; de cualquier lugar y condición sexual, social, económica, laboral, espiritual, étnica... Ritmos diferentes del norte y del sur, del este y del oeste, de cualquier capacidad y momento vital.

Cuando más de un año y medio se nos presentó el Covid en el barrio de Bellavista (Les Franqueses del Vallés) hiriendo de muerte a los más vulnerables de los vecinos y vecinas, surgió la posibilidad de abrir nuevas perspectivas de solidaridad con aroma a sinodalidad. Eran momentos crudos de confinamiento y cuarentena forzada. Los voluntarios y las voluntarias de Cáritas de la parroquia de San Francisco de Asís de Bellavista, donde sirvo como cura, eran considerados personas de riesgo por la edad que tenían y por esta razón no podían salir al exterior para ayudar. Por tanto, desde la parroquia se hizo un llamamiento a todas las personas jóvenes del barrio con el objetivo de formar un equipo de emergencias para atender las necesidades de los más pobres y débiles: ancianos, personas afectadas por el virus, familias desestructuradas...

Me sorprendió gratamente la respuesta porque no pasó mucho tiempo cuando empecé a recibir llamadas telefónicas, mensajes de whatsapp y correos electrónicos de hombres y mujeres que se presentaban para arrimar el hombro sin banderas ni logos. No les importaba que la iniciativa fuera de la parroquia. Lo que valoraban era que se organizara alguna acción solidaria ante la situación tan preocupante. También los técnicos y las técnicas del ámbito social del ayuntamiento se comunicaron conmigo para coordinarnos en las posibles actuaciones a realizar. Empecé a vivir plenamente la práctica de la sinodalidad con personas de la parroquia, del barrio y del ayuntamiento con un objetivo común: dar auxilio a los más desfavorecidos y desfavorecidas en un contexto de pandemia pura y dura. Cada voluntario y voluntaria lo experimentaba a partir de sus convicciones personales según fui descubriendo en el trato más estrecho. Llevar comida y dejarla en la puerta, ir a la farmacia para buscar unos medicamentos o escuchar atentamente por teléfono eran actos de amor que se expresaban a partir de una organización sencilla. Por eso aquel tiempo fue un "sínodo" de calle, una asamblea de voluntarios y funcionarios que olían a calle y para la calle. Una estructura de estar por casa donde todos y todas tenían una función para el bien común de la gente que lo estaba pasando mal. Llegué a valorar la calidad humana de las diversas personas que se habían ofrecido. Nos fuimos conociendo y reconociendo en lo que hacíamos y vivíamos. Personalmente me sentí un instrumento de Cristo cuando coordinaba el equipo con el teléfono y los encuentros presenciales con precauciones con algún voluntario en el local parroquial. Después de un año nos hicieron una pequeña entrevista a las personas que habíamos coordinado, nunca mandado, grupos de ayuda del municipio. Esto es alguna de las cosas que respondí: "Una sonrisa de agradecimiento me salió del corazón cuando me convertí en "centralita de coordinación" de un equipo que hizo un servicio que no tiene precio. Y es cuando gocé de la frase de mi amigo Jesucristo: "Amaos los unos a los otros..." (Juan 13, 34).

Y acabo con un cuento que de verdad tiene mucho que ver con lo que he compartido y que sigue teniendo vigencia. ¡Qué cada cual saque sus propias consecuencias!: *Había un incendio, en un gran bosque, con unas llamaradas impresionantes; y un pajarito, muy pequeño, fue al río, mojó sus alas y, sobrevolando sobre el gran incendio, las empezó a batir para apagarlo; y volvía al río una y otra vez. Un cuervo que lo observaba le dijo: "Oye, ¿por qué estás haciendo esto? ¿crees que con estas gotitas de agua podrás apagar un incendio de tan enormes dimensiones? ¡No lo conseguirás!" Y el pajarito humildemente contestó: "El bosque me ha dado tanto, ilo quiero tanto! yo nací en él, este bosque me ha enseñado la naturaleza. Este bosque me ha dado todo mi ser. Este bosque es mi origen y mi hogar y moriré lanzando gotitas de amor, aunque no lo pueda apagar." El cuervo entendió lo que hacía el pequeño pájaro, y le ayudó a apagar el incendio.*